

ринку, споживчого попиту, потреб і, відповідно, забезпечувати адресність випуску продукції. З іншого боку, слід справляти активний вплив на споживчий ринок і споживчий попит, формувати потреби споживачів продукції, яка випускається в межах провінції.

Так, наприклад, доцільними діями повинні стати:

– виявлення цільових груп споживачів продукції екологічної провінції (підприємства або громада), зацікавлених у певному виді екологічної продукції;

– збір інформації про стан ринку екологічної продукції, що формується в рамках цієї екологічної провінції (можливо створити банк екологічної інформації, де можуть розміщуватись дані про купівлю відходів);

– опитування населення, керівників підприємств державного і недержавного сектора, громадських організацій.

Доцільною формою кооперації підприємств екологічної провінції повинен стати лізинг.

Бурхливий розвиток лізингових операцій у світовій комерційній практиці зумовлений швидким моральним старінням техніки та зростаючою конкуренцією... Отже, потрібно шукати такі способи маркетингу, які дали б можливість клієнтам на практиці ознайомитися зі зразками продукції, що виготовляється [2, с. 11].

Як прогресивна форма оренди, лізинг пов'язаний з передачею екологічної техніки, обладнання у користування орендарю (підприємство, яке отримує обладнання та користується останнім на протязі певного часу). Лізингова діяльність забезпечить доступ підприємств екологічної провінції до сучасних технічних засобів і дозволить оперативно реагувати на швидкозмінне зовнішнє середовище.

Взагалі, з точки зору орендаря, економічні переваги лізингових угод виявляються в чотирьох групах факторів: поява зручного джерела фінансування, економія коштів, зменшення ступеня ризику і стимулювання оновлення виробництва [2, с. 11].

Загалом, підходи, напрацьовані в сфері маркетингу, можуть використовуватися також в ході моніторингової діяльності та здійснення екологічної експертизи, в процесі здійснення екологічного менеджменту і екологічного аудиту та ін. Економічна зацікавленість підприємств, які імплементують систему екологічного менеджменту у власну діяльність, пов'язана з можливістю скорочення ризику фінансової відповідальності

за нанесений екологічний збиток, з економією енергії, матеріалів, перспективою набуття іміджу "чистого" підприємства у споживачів, що в подальшому може сприяти збільшенню попиту на продукцію останніх.

Література

1. Кооперация. Страницы истории: В 3-х т. Т. 1. Избранные труды российских экономистов, общественных деятелей, кооператоров - практиков: В 3-х кн. Кн. 1. 30–40-е годы XIX– начало XX века. – М. : Наука, 1999. — 768 с.

2. Варналій З., Дрига С. Кооперация великих і малих підприємств як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємництва України / З.Варналій, С.Дрига // Вісник КНТЕУ, 2010. – № 1. – с. 5-16. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vknteu/2010_1/1.pdf

3. Якімцов В.В. Ефективність кооперування деревообробних підприємств з урахуванням екологічного імперативу: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Ужгород, 2009. – 21с. [Електронний ресурс] Режим доступу: irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiiirbis_64.exe?...2...

Жанна КРИСЬКО

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Ірина СКАВРОНСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ЄВРОРЕГІОНІВ В ТРАНСКОРДОННОМУ

СПІВРОБІТНИЦТВІ УКРАЇНИ

Європейський вибір та інтеграція до ЄС є стратегічним зовнішньополітичним курсом Української держави сьогодні. Після набуття чинності Угоди про партнерство і співробітництво з Європейським Союзом та офіційного оголошення бажання України набути асоційованого членства в ньому, була затверджена стратегія інтеграції України до ЄС.

Геополітичне положення України та її стратегічний курс на підключення до загальноєвропейських інтеграційних процесів вимагають розвитку цивілізованих форм транскордонних взаємин, провідною

формою інтенсифікації яких є єврорегіони.

Транскордонне співробітництво – це будь-які спільні дії, спрямовані на посилення добросусідських відносин між територіальними общинами, що знаходяться під юрисдикцією двох або кількох Договірних Сторін, а також зорієнтовані на укладання з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей [2]. У свою чергу, єврорегіони – це форма транскордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади прикордонних регіонів двох або більше держав, що мають спільний кордон, яке спрямоване на координацію взаємних зусиль і здійснення узгоджених заходів у різних сферах життєдіяльності у відповідності до національних законодавств і норм міжнародного права для розв'язання спільних проблем в інтересах людей, які населяють його територію по обидва боки державного кордону. Єврорегіони представляють собою міждержавні регіональні асоціації, які розвиваються у відповідності до погоджених комплексних програм соціально-економічного і культурно-гуманітарного характеру. Головною метою єврорегіонів є створення прозорих кордонів для вільного руху населення, товарів, послуг і капіталів.

Правові основи розвитку єврорегіонів закладено Європейською конвенцією про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 року (Україна приєдналася до Конвенції у 1993 році) та Європейською хартією місцевого самоврядування (ратифікована Верховною Радою України у 1997 році).

Угоди про транскордонне співробітництво є проявом загальносвітової позитивної тенденції до «м'якого» узгодження інтересів центру і регіонів у контексті сучасного прагнення до переорієнтації ЄС від ідеї «Європи вітчизн» на ідею «Європи регіонів». Парламентська асамблея Ради Європи прагне до визнання і подальшого розвитку регіоналізму не тільки в рамках ЄС, але й за його межами. Так, у Дортмундській декларації Економічного форуму регіонів Європи (червень 1996 року) наголошується: «Для того, щоб партнерство регіонів було ефективним, воно повинно стати більш динамічнішим і доповнюватися міжтериторіальним (насамперед транскордонним) економічним співробітництвом країн Великої Європи». Відповідно, Україна як член Ради Європи не може залишати поза увагою подібні міжнародні акти.

Особливості геополітичного становища України свідчить, що наша держава володіє значним геополітичним потенціалом (маючи спільні

кордони з країнами-учасницями ЄС на заході) для розбудови ефективного транскордонного співробітництва у формі єврорегіонів. При цьому територія та транспортні системи України відіграють унікальну транзитну роль на традиційних торговельно-транспортних шляхах, як через нові кордони ЄС зі сходу до Європи, так і вздовж їх – з півдня на північ [1, с. 14].

Співпраця між географічними територіями кількох держав стимулює розвиток промисловості, сільського господарства, туризму та інших галузей, що позитивно відображається на загальному стані економіки. Так, нині у Європі функціонує понад 50 єврорегіонів, поряд з якими рік за роком виникають нові регіони міжнаціональної співпраці на західному кордоні нашої держави: Карпати (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, 1993), Буг (Україна, Польща, Білорусія, 1995), Верхній Прут (Україна, Молдова, Румунія, 2000), Нижній Дунай (Україна, Молдова, Румунія, 1998), Дніпро (Україна, Росія, Білорусія, 2003) та Слобожанщина (Україна, Росія, 2003) [3].

Сьогодні процес формування нових єврорегіонів на території України активізувався. Для прикладу, Львівська облдержадміністрація розглядає питання доцільності створення єврорегіону «Сян» за участю Львівської області та Підкарпатського воєводства (Польща) [4], а Житомирська облдержадміністрація аналізує доцільність вступу області до єврорегіону «Дніпро». Сумщина, у свою чергу, бере участь в єврорегіоні «Ярославна».

Пріоритетними напрямками транскордонного співробітництва України на основі єврорегіонів сьогодні є:

- зміцнення конкурентоспроможності регіонів країни;
- спрощення процесу перетину кордону та створення відповідної інфраструктури;
- укладання нових транскордонних угод;
- розвиток мережі консалтингових центрів та центрів підтримки малого та середнього підприємництва в прикордонних регіонах;
- координація соціально-економічного та екологічного розвитку прикордонних регіонів;
- гармонізація законодавства України у відзначених сферах з європейським законодавством.

Однак, формування єврорегіонів в Україні носить швидше хаотичний характер, оскільки цей процес відбувається безсистемно, без урахування реальних економічних зв'язків між учасниками

трансграничної взаємодії.

Тому реалізація вищевказаних пріоритетів повинна відбуватися на основі досвіду країн-учасниць Євросоюзу і мати на меті наступне:

- 1) сприяння перебудові і розвитку прикордонних районів;
- 2) боротьбу з довготривалим безробіттям;
- 3) залучення молоді до трудової діяльності;
- 4) сприяння проведенню реформ у сфері спільної аграрної політики, що включає модернізацію галузей, котрі обслуговують сільське господарство, і сприяння розвитку сільськогосподарських територій.

Оскільки наявність транскордонних зв'язків сприяє здійсненню заходів для поступового усунення правових та адміністративних перешкод, що стримують розвиток транскордонної взаємодії, приведенню українського законодавства з питань регіонального співробітництва у відповідність з міжнародними нормами та підтримці взаємовигідних відносин із сусідніми країнами, питання розвитку євро регіонів в Україні набуватиме все більшого значення.

Література

1. Бройде З. С. Утворення євро регіональних структур / З. С. Бройде // Монтаж+Технології. – 2005, № 5. – С. 14-15.
2. Економічна енциклопедія // за ред. Гаврилишина Б. Д. – Київ: Академія, 2000, у 3-х томах.
3. Журба І. Є. Пріоритетні форми трансформації транскордонного співробітництва в умовах наближення України до ЄС: монографія / І. Є. Журба. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – 276 с.
4. Granice i pogranicza nowej Unii Europejskiej. Z badan regionalnych, etnicznych i lokalnych / Red. M. Malikowski, D. Wojakowski. – Krakow: Nomos, 2005. – S. 336.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

В умовах економічних перетворень розвиток міжрегіонального співробітництва та впровадження дієвих механізмів його фінансового забезпечення дозволяє успішно вирішувати локальні проблеми, максимально використовувати ресурсний потенціал, послаблювати дисбаланс соціально-економічного розвитку окремих територій та інтенсифікувати інтеграційні процеси, притаманні сучасним міжнародним відносинам. Активізація міжрегіонального співробітництва сприяє капіталізації, мобілізації та оптимізації використання ресурсів регіонів як головного джерела макроекономічної стабілізації. В цьому контексті виникає необхідність розробки пріоритетних напрямів фінансового забезпечення міжрегіонального співробітництва з метою підтримки зростаючої активності регіонів, стимулювання їх розвитку.

Проблемою фінансування міжрегіонального співробітництва є недостатня кількість установ фінансової інфраструктури для належного ресурсного забезпечення міжрегіональних проектів та емісії муніципальних цінних паперів [2]. При цьому, значна частина фінансових асоціацій, спілок, філій кредитних установ, інститутів спільного інвестування концентрується у великих містах, і лише в окремих малих містах й селищах діють філіали комерційних банків, які не в змозі у повній мірі задовольнити попит на кредитні ресурси. Такі установи здатні акумулювати інвестиції, сприяти формуванню ринку робочої сили, розбудові інфраструктури. Водночас, низький рівень розвитку банківської системи окремих регіонів означає, що її власні фінансові ресурси мають тенденцію до стагнації. Саме тому, доцільним є податкове стимулювання нарощення банками власного капіталу, що стане запорукою стабільності банківської системи. Необхідність податкового стимулювання зростання банківського капіталу зумовлена тим, що воно непрямо сприятиме розвитку довгострокових банківських інвестицій. Відтак, пріоритетним напрямом фінансового забезпечення міжрегіонального співробітництва є фінансування проектів за рахунок коштів державного та місцевих